

Sygn. akt II KK 262/20

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 29 września 2020 r.,

sprawy G. P.

skazanego z art. 65§3 k.k.s. w zw. z art. 65§1 k.k.s. w zw. z art. 37§1 pkt 4 k.k.s.

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 31 stycznia 2020 r., sygn. akt V Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Ł.

z dnia 29 sierpnia 2018 r., sygn. akt VI K (...)

na podstawie art. 535§3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,

2. zasądzić od skazanego koszty postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

G. P. został oskarżony o to, że w dniu 15 czerwca 2016r. przechowywał w mieszkaniu przy ulicy A. w Ł. wyroby akcyzowe bez znaków akcyzy w postaci 16.630 sztuk papierosów różnych marek, stanowiące przedmiot czynu zabronionego z art. 63 § 6 k.k.s. w zw. z art. 63 § 1 k.k.s., na których ciąży podatek akcyzowy w wysokości 13.846,00 zł, przy czym popełnił umyślne przestępstwo skarbowe tego samego rodzaju w ciągu 5 lat po uiszczeniu kary grzywny w wysokości 120 stawek, przyjmując wysokość jednej stawki w kwocie 100,00 zł

orzeczonej wyrokiem z dnia 28 października 2010 r. Sądu Rejonowego w P. w sprawie II Ks (...) tj. o przestępstwo skarbowe z art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 4 k.k.s.

Sąd Rejonowy w Ł., wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2018 r., sygn. akt VI K (...) oskarżonego G. P. w ramach zarzucanego mu czynu uznał za winnego popełnienia tego, że w okresie pomiędzy 09 czerwca 2016 r. a 15 czerwca 2016 r. w Ł. nabył wyroby akcyzowe bez znaków akcyzy w postaci 16.630 sztuk papierosów różnych marek stanowiące przedmiot czynu zabronionego z art. 63 § 6 k.k.s. w zw. z art. 63 § 1 k.k.s., na których ciąży podatek akcyzowy w łącznej wysokości 13.846 zł, przy czym popełnił umyślne przestępstwo skarbowe tego samego rodzaju w ciągu 5 lat po uiszczeniu kary grzywny w wysokości 120 stawek, przyjmując wysokość jednej stawki w kwocie 100 zł orzeczonej wyrokiem z dnia 28 października 2010 r. Sądu Rejonowego w P. w sprawie II Ks (...), czym wypełnił dyspozycję art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 4 k.k.s. i za to na podstawie art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 38 § 1 pkt 2 k.k.s. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość stawki dziennej na kwotę po 100 zł. Ponadto, na podstawie art. 31 § 1 i § 6 k.k.s. w zw. z art. 29 pkt 4 k.k.s. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodów rzeczowych w postaci łącznie 16.630 sztuk papierosów różnych marek, bez polskich znaków akcyzy, przechowywanych w magazynie depozytowym Izby Celnej w Ł., wymienionych w wykazie dowodów rzeczowych z k. 48 pod. poz. 1. i 2. i zarządził ich zniszczenie.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy Sąd Okręgowy w Ł., wyrokiem z dnia 31 stycznia 2020 r., sygn. akt V Ka (...) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oskarżonego G. P. w miejsce przypisanego mu czynu uznaje za winnego tego, że w dniu 15 czerwca 2016r. przechowywał w mieszkaniu przy ulicy A., w Ł., wyroby akcyzowe bez znaków akcyzy w postaci 16.630 sztuk papierosów różnych marek, stanowiące przedmiot czynu zabronionego z art. 63 § 6 k.k.s. w zw. z art. 63 § 1 k.k.s., na których ciąży podatek akcyzowy w wysokości 13.846,00 zł, przy czym popełnił umyślne przestępstwo skarbowe tego samego rodzaju w ciągu 5 lat po uiszczeniu kary grzywny w wysokości 120 stawek, przyjmując wysokość jednej stawki w kwocie 100,00 zł orzeczonej wyrokiem z dnia 28 października 2010 r. Sądu Rejonowego w P. w sprawie II Ks (...) tj. popełnienia przestępstwa skarbowego z art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 4 k.k.s. i za to na podstawie art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 38 § 1 pkt 2 k.k.s. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość stawki dziennej na kwotę po 100 zł. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Wyrok Sądu odwoławczego zaskarżył kasacją obrońca skazanego. Skarżący zarzucił:

I. Rażąco naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie:

1. art. 14 § 1 k.p.k., stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. oraz rażąco naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. - polegające na zmianie wyroku Sądu Rejonowego, pomimo, iż Sąd Rejonowy w ramach czynu zarzucanego w/w skazanemu przypisał sprawstwo i winę zachowania polegającego na nabyciu wyrobów akcyzowych - pomimo, iż aktem oskarżenia (skargą publiczną) przeciwko w/w skazanemu objęty został czyn polegający tylko i wyłącznie na przechowywaniu wyrobów akcyzowych, a zatem poza zakresem wyznaczonym granicami skargi wniesionej przez oskarżyciela publicznego, co w konsekwencji doprowadziło również do zmiany opisu czynu w w/w zakresie, a w konsekwencji wydania orzeczenia w odniesieniu do innego zdarzenia faktycznego (historycznego), niż to, które było objęte i określone granicami skargi oskarżyciela publicznego, jak również brak prawidłowego rozważenia przedmiotowego zarzutu w ramach kontroli instancyjnej i ograniczenie jej wyłącznie do uznania, iż „nie stanowiło wyjścia poza granice aktu oskarżenia, albowiem zarzut dotyczy zdarzenia związanego z zabezpieczonymi u oskarżonego papierosami z różnicą dotyczącą czynności sprawczej”;

2. art. 14 § 1 k.p.k., stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. - polegający na wydaniu skarżonego wyroku i uznanie, iż „przechowywanie papierosów bez akcyzy ujawnione w trakcie przeszukania w dniu 15 czerwca 2016 r. pochłaniało bowiem wcześniejsze ich nabycie stanowiące współukarany czyn uprzedni” - w sytuacji, gdy aktem oskarżenia oskarżyciel publiczny objął oskarżeniem czyn (jeden) polegający tylko i wyłącznie na przechowywaniu wyrobów akcyzowych, zaś z treści aktu oskarżenia nie wynika, aby w/w skazanemu zarzucono popełnienie co najmniej 2 czynów zabronionych, co dawałoby podstawy do czynienia rozważań prawnych i procesowych do przyjęcia konstrukcji czynu współukaranego, w szczególności w sytuacji, gdy warunkiem przyjęcia czynu współukaranego jest popełnienie przez sprawcę co najmniej 2 czynów zabronionych (objętych skargą publiczną), co w realiach przedmiotowej sprawy nie miało miejsca, a nadto z treści zarzutu zawartego w a/o oraz jego uzasadnieniu nie zawarto informacji (opisu) o czynie współukaranym - co w konsekwencji doprowadziło do wydania skarżonego orzeczenia w stosunku do czynu nieobjętego skargą publiczną, a zatem poza granicami wyznaczonymi w/w skargą;

3. art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 399 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. - poprzez dokonanie przez Sąd odwoławczy niekorzystnych - pomimo braku środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść skazanego G. P. - ustaleń w zakresie przyjęcia realizacji przez w/w skazanego znamienia „przechowuje” (art. 65 § 1 k.k.s.) - poprzez uznanie, iż dla przyjęcia wykładni w/w znamienia „przechowuje” wystarczające jest ustalenie posiadania

określonych przedmiotów (wyrobów akcyzowych) bez udziału innej osoby, jak również nie wymaga dokonania go dla drugiej osoby z jednoczesnym obowiązkiem zwrotu - co w konsekwencji prowadzi do jednoznacznego uznania, iż brak było podstaw do takiego procedowania Sądu ad quem, w szczególności w sytuacji, gdy takich ustaleń (a nawet ich próby) nie dokonał Sąd I instancji, na co wprost wskazuje zmiana opisu czynu przypisanego w/w skazanemu w treści sentencji wyroku Sądu I i II instancji;

II. Rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to: art. 65 § 1 k.k.s. - poprzez jego błędną wykładnię i bezzasadne uznanie na gruncie stanu faktycznego ustalonego przez Sąd ad quem, iż w/w skazany, czynem przypisanym w pkt. 1 sentencji zaskarżonego wyroku wypełnił dyspozycję w/w przepisu w zakresie znamienia „przechowywania” - w sytuacji, gdy z przechowywaniem wyrobów akcyzowych w rozumieniu w/w przepisu mamy do czynienia jedynie wówczas, gdy sprawca działa na żądanie albo za zgodą innej osoby, której będzie zobowiązany przechowywane wyroby akcyzowe w przyszłości zwrócić, tj. znamię czasownikowe przechowywania wypełniać może wyłącznie takie zachowanie, które polega na przetrzymaniu wyrobów akcyzowych na żądanie czy za zgodą innej osoby, ale z jednoczesnym obowiązkiem ich zwrotu - co w konsekwencji prowadzi do jednoznacznego uznania, iż brak było podstaw do przypisania skazanemu G. P. występku penalizowanego treścią art. 65 § 1 i 3 k.k.s.;

III. Rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to: art. 65 § 1 k.k.s. - poprzez jego błędną wykładnię i bezzasadne uznanie, iż dla realizacji znamienia czasownikowego „przechowywać” nie jest wymagane dokonanie go dla drugiej osoby z obowiązkiem zwrotu - podczas gdy biorąc pod uwagę fakt, iż przechowywanie postrzegać należy jako dzierżenie wyrobów akcyzowych w celu zachowania ich w stanie niepogorszonym z jednoczesnym obligatoryjnie występującym obowiązkiem zwrotu dzierżonego wyrobu - co w konsekwencji prowadzi do uznania, iż brak było podstaw do przyjęcia takiej wykładni treści w/w przepisu w stosunku do w/w skazanego na tle zaistniałego stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie;

IV. Rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to art. 65 § 1 k.k.s. - poprzez bezzasadne uznanie, iż w realiach przedmiotowej sprawy w oparciu o ustalony stan faktyczny, „przechowywanie papierosów bez akcyzy ujawnione w trakcie przeszukania w dniu 15 czerwca 2016 r. pochłaniało bowiem wcześniejsze ich nabycie stanowiące współukarany czyn uprzedni”, a zatem - bezzasadne uznanie, iż - in casu - nabycie papierosów stanowiło współukarany czyn uprzedni w stosunku do ich przechowywania - w sytuacji, gdy oskarżyciel publiczny aktem oskarżenia objął tylko jeden czyn w/w skazanego, a polegający na „przechowywaniu” w/w wyrobów akcyzowych, a nadto z opisu czynu zarzucanego w/w skazanemu, jak również treści uzasadnienia a/o (podstawa faktyczna oskarżenia) nie wynika informacja o

jego popełnieniu (czynu, stanowiącego czyn współukarany uprzedni), a zatem oskarżenie o w/w czyn (uznany przez Sąd *ad quem* jako współukarany uprzedni) nie było wolą oskarżyciela publicznego - co w konsekwencji prowadzi do uznania, iż brak było podstaw prawnych do takiego rozstrzygnięcia i uznania.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Ł. oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Ł. i uniewinnienie skazanego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co upoważniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu najdalej idącego, sprowadzającego się do wydania wyroku z wyjściem poza granice skargi zasadniczej, wskazać należało, że oparty jest on na nieporozumieniu. Czyn, który ostatecznie przypisał oskarżonemu Sąd Okręgowy jest bowiem identyczny z czynem, którego popełnienia upatrywał oskarżyciel, co wprost wynika z jego opisu. Z tego względu już na samym wstępie odrzucić należało argumenty kasacji koncentrujące się wokół wzajemnych relacji między znamionami „nabycia” i „przechowywania” oraz zachodzącego między nimi stosunku pochłaniania – w płaszczyźnie redukcji ocen prawnokarnych i zagadnienia tzw. czynów współukaranych, albowiem kwestia ta nie mogła mieć – w takim układzie procesowym – żadnego wpływu na treść wyroku Sądu odwoławczego.

Nawet jednak jeśliby przyjąć, że oskarżony nie tylko przedmiotowe papierosy przechowywał, ale je nabył, tak jak pierwotnie uznał Sąd Rejonowy, to również – w kontekście pozostałych okoliczności sprawy – ustalenia takie nie wychodziły poza granice czynu w znaczeniu historycznym określonego w akcie oskarżenia. O zachowaniu historycznej tożsamości czynu świadczą w szczególności takie kryteria, jak niezmienność podmiotu czynu, przedmiotu ochrony, a także tożsamość pokrzywdzonego (zob. postanowienie SN z 21 sierpnia 2012 r., III KK 217/12). Tożsamość ta zostaje wyłączona, gdy nastąpiła zmiana osoby sprawcy bądź dobra prawnego czy też osoby pokrzywdzonego i równocześnie wystąpiła jakakolwiek różnica dotycząca miejsca czynu, czasu czynu, przedmiotu wykonawczego lub ustawowych znamion czynu. Zgodnie zaś ze stanowiskiem wyrażonym w literaturze przedmiotu, „identyczność czynu jest wyłączona, jeżeli w porównywanych jego określeniach zachodzą tak istotne różnice, że według rozsądnej życiowej oceny nie można ich uznać za określenia tego samego zdarzenia faktycznego” (zob. M. Cieślak, Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Warszawa 1984, s. 302).

Odnosząc powyższe kryteria do czynu zarzucanego oskarżonemu oraz przypisanego w kształcie pierwotnie przyjętym przez Sąd Rejonowy stwierdzić należało, że warunki pozostania w granicach skargi zostały zachowane. Zarówno

zachowanie polegające na nabyciu wyrobów akcyzowych bez znaków akcyzy, jak i na ich przechowywaniu wymierzone są przeciwko temu samemu dobru prawem chronionemu, przedmiotem czynności wykonawczej były w obu przypadkach tożsame wyroby akcyzowe, a samo przestępstwo skarbowe popełnione zostało przez tego samego sprawcę. Dokonanie zaś odmiennych ustaleń odnośnie do sposobu postąpienia z przedmiotem czynności wykonawczej, mających pełne oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, nie oznacza, że w rachubę wchodzi odmienny co do swej istoty, nowy czyn w znaczeniu odmiennego zdarzenia faktycznego.

Z tych względów o wyjściu przez Sąd Rejonowy poza granice skargi, mające skutkować wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o jakiej mowa w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., nie mogło być mowy.

Nie doszło również do naruszenia zakazu *reformationis in peius* wyrażonego w art. 434 § 1 k.p.k. Przedmiotowy zakaz obejmuje swym zakresem normatywnym tylko bowiem takie ustalenia faktyczne, których nie poczynił sąd pierwszej instancji, a których dokonanie w instancji odwoławczej rzutowałoby na sytuację oskarżonego, prowadząc do jej pogorszenia. Innymi słowy, art. 434 § 1 k.p.k. wyklucza możliwość wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia na niekorzyść oskarżonego, a więc także czynienia niekorzystnych dlań ustaleń, ale w odniesieniu i w porównaniu z orzeczeniem pierwszoinstancyjnym (zob. wyroki SN: z dnia 9 marca 2017 r., IV KK 345/16; z dnia 9 maja 2018 r., V KK 406/17; z dnia 27 lutego 2019 r., V KK 78/18, OSNKW 2019, nr 4, poz. 23).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy przypisał oskarżonemu nabycie papierosów pozbawionych znaków akcyzy, a więc – przy założeniu tego samego przedmiotu czynności wykonawczej – zachowanie dalej idące, cechujące się z założenia większym stopniem społecznej szkodliwości, niż przybierające postać wyłącznie posiadania. Z tego względu nie sposób przyjąć, by orzeczenie Sądu odwoławczego oparte zostało na ustaleniach bardziej niekorzystnych dla oskarżonego, niż te, które stanowiły podstawę faktyczną wyroku Sądu *meriti*, nawet jeżeli *in concreto* owo łagodniejsze ustalenie nie miało wpływu na wysokość orzeczonej przez Sąd odwoławczy kary.

Wreszcie Sąd odwoławczy nie dopuścił się naruszenia prawa materialnego poprzez przyjęcie, że dla realizacji znamienia czasownikowego „przechowywać” nie jest wymagane dokonanie go dla drugiej osoby z obowiązkiem zwrotu. Dokonując wykładni tego pojęcia Sąd odwoławczy w pełni trafnie stwierdził, że znaczenie nadane określonym wyrażeniom językowym przez doktrynę w sposób niesporny może stanowić element odwołania się przy dokonywaniu wykładni danego wyrażenia i dostrzegł, że w przypadku wyrażenia „przechowuje” taka zgodność nie miała miejsca, odwołując się w tym przedmiocie do najnowszej literatury przedmiotu. Przeprowadził również analizę tego znamienia z punktu widzenia wykładni językowej i celowościowej. Dokonana analiza doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, że opowiedzieć należy się za takim znaczeniem wyrażenia

„przechowuje”, jakie posiada ono w języku potocznym (ogólnym), a nie wyprowadzonym na podstawie znaczenia, jakim ma w akcie prawnym regulującym zupełnie inną dziedzinę prawa, tj. Kodeksie cywilnym (art. 835 - umowa przechowania). Odpowiedni stopień szczegółowości tych rozważań, odwołanie się do aktualnego piśmiennictwa i wykazanie prawidłowości rozumowania także w kontekście celu przepisu, pozwala na zaakceptowanie rozważań Sądu także i w tym zakresie oraz przyjęcie, że na gruncie art. 65 § 1 k.k.s. znamię „przechowuje” sprowadza się do zachowania przedmiotu czynności wykonawczej w stanie nienaruszonym, co umożliwia jego wykorzystanie w późniejszym terminie.

Nie można skutecznie podnosić zarzutu rażącego naruszenia prawa, w tym dokonania błędnej wykładni przepisu z tego wyłącznie powodu, że orzeczenie sądu jest niezgodne z innym poglądem, wyrażanym w piśmiennictwie lub judykaturze, o ile Sąd orzekający w sprawie - decydując się podzielić określone stanowisko - przedstawia argumenty wyrażane przez zwolenników innego poglądu i należycie je rozważa, przedstawiając swoje racje (zob. wyroki SN: z dnia 11 stycznia 2012 r., III KK 192/11, OSNKW 2012, Nr 4, poz. 39; z dnia 27 maja 2002 r., V KKN 188/00, OSNKW 2002, Nr 11 - 12, poz. 113; z dnia 5 stycznia 2004 r., III KK 181/03, Prok. i Pr.- wkł. 2004, Nr 9, poz. 6).

Powinności w tym zakresie zostały w niniejszej sprawie niewątpliwie zachowane.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.